

Képkalkotók, helyzetek, jelenségek

A Magyar Elektrográfiai Társaság kiállítása
STEFANOVITS PÉTER

Művészetek Háza, Szekszárd, 2018. IX. 15. – X. 21.

Szerencsés esetben az emlékezés múltba nyúló tartománya az eltelt idővel arányos, vagyis az emlékező memóriája megfelelően működik, azonban a lényegét jelentő tartalma független ettől. Ezért is érezhetünk sok évtizedet felidéző visszaemlékezéseket unalmasnak, érdektelennek. Igaz, ezt a benyomást még az emlékező előadásmódja vagy írói képességei is komolyan befolyásolhatják.

Két, szakmai szempontból indokoltnak tűnő emléket idézek fel e kiállítás kapcsán. A hazai grafikai rendezvények legpatinásabbja, a miskolci (akkor még) Országos Grafikai Biennálé zsűrijében zajló vitára gondolok, amely nagyjából 35 éve volt. Heves érvek és ellenvélemények hangzottak el, amelyek a fotográfia alapú munkákkal voltak kapcsolatosak. A hagyományokat féltők és a klasszikus technikákat használók emelték fel a hangjukat az ofset- és szitanyomatok növekvő száma láttán, azok ellenében. Érveikkel azt kívánták bizonyítani, hogy a fotó alapú munkák elterjedése idővel elsorvasztja a több száz éves múltira visszatekintő grafikai eljárásokat, és ezáltal radikális, nemkívánatos változásokat hozhatnak e műfajban. Nem ez történt, mint tapasztalhattuk.

A másik emlék Németországhoz köthető, és egy 22 évvel ezelőtti dortmundi élményhez kapcsolódik. Néhányan közös kiállításunk kapcsán a Blaue Reiter alkotóinak reprezentatív kiállítását tekintettük meg a város központjában, amire hihetetlen méretű (háromemeletes házakat beborító), színhelyes festményreprodukciók hívták fel figyelmünket. Felfoghatatlan volt számunkra ez az ismeretlen technika okozta látvány. Az örökké kísértő „lemaradáseffektus” kézzel fogható bizonyítékát láttuk benne, hiszen itthon a szerencsés kollégák a Magyarországon újdonságnak számító színes fénymásolókkal kísérleteztek akkoriban.

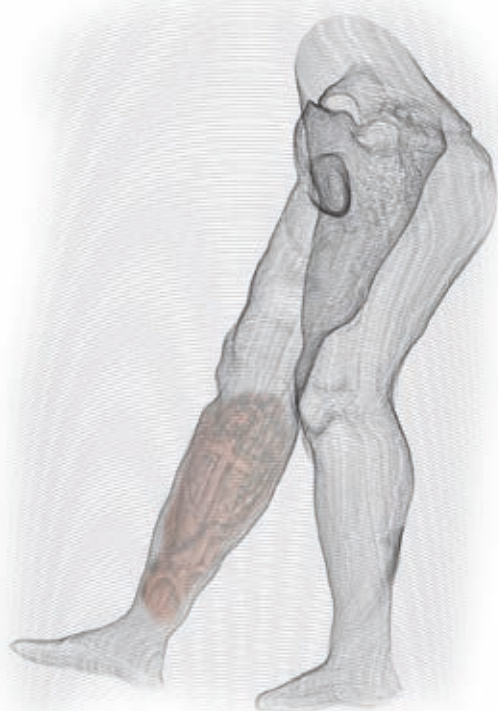
A digitális képkalkotás, valamint a nyomtatás immár 10–15 éve hazánkban is széles körben elterjedt, megfelelő áron elérhető és – megítélésem szerint – alapvető változásokat hozott a képzőművészeti életünkbe. Az alkotói oldalról szemlélve sokaknak ez a technika nyitott utat vizuális kifejezéseik megvalósítása felé, a technológiai oldal fejlesztői szemszögéből pedig azt tapasztaljuk, hogy az eszközök, de leginkább a szoftverek világában nagyságrendi szemléletváltás zajlik. Egy friss internetes anyagból idézek, melynek hatásvadász címe úgy szól, hogy *Kedves csápoktól a többfunkciós képkeretig: így változtatja meg a technológia a művészetet.* „Egy magyar vonatkozás tíz évvel ezelőttről, a Velencei Építészeti Biennálé magyar pavilonjából,

CSIKVÁRI PÉTER: *Csend*, 1996–2002, durst lambdaprint, 125×125 cm

BIESS KATALIN: *Biblia*, 2017, fotó, gyclée-nyomat, 50×50 cm

STARK ISTVÁN: *Tattoo*, 2017, c-print, 100×70 cm

ahol is az adott fizikai tér és a valós idejű digitális információk interakcióját mutatta be a kiterjesztett valóság (augmented reality) technológiáját alkalmazva. Az installációban egymástól független, úgynevezett csomópontok (node) szubjektív nézőpontként viselkedve tették lehetővé a tér szemlélését, miközben dinamikusan alkalmazkodtak a környezethez. Ez annyit jelentett, hogy a fizikai térből érkező információk (zajszint, hőmérséklet, a látogatók elhelyezkedésének sűrűsége) alapján a csomópontok megsokszorozták vagy épp elpusztították magukat, folyamatosan változó élményt nyújtva a látogatóknak.” A japán Sota Ichikawa és Kaoru Kobata, a svájci Max Rheiner és a magyar Maróy Ákos közös *Corpora in Si(gh)te* című építészeti és médiaművészeti installációjáról van szó, ahogy a Samsung adta hírül...

A Magyar Elektrográfiai Társaság kiállításán, a szekszárdi kiállítótér – nem virtuális – padlóján állva néhány gondolat az itt látható művek kapcsán. A szervezők kezdeményezte *szüret* mint téma 47 alkotó 56 kiállított művét eredményezte, a szabad témából 131 művész 183 munkája kerülhetett a falakra. Nagyjából háromszorosra az ajánlott témához kapcsolódó munkák számának az úgynevezett szabadtemás mű, kiegészítve azzal a szubjektív megjegyzéssel, hogy az előbbieik jó része is inkább kapcsolódik a kötetlenekhez...

KUNVÁRI JANKA: *Fényminta*, 2018, digitális nyomat, 70×50 cm

Érthető a törekvés ilyen nagy létszámú, áttekinthető kiállítások szervezői részéről, hogy valami – jó értelemben vett – témát, irányt, feladatot, szellemi gondolatkört írnak elő, nem ismeretlen ez a nemzetközi szinten sem. Igaz, ehhez partnerek is kellene, vagyis az alkotók részéről fogadókészség és elmélyültebb munka, nem a könnyebb út választása azzal, hogy majd a témához illő cím megválasztásával alkalmazkodunk a kiíráshoz.

NÉMETH GÉZA: *Portré 1.*, 2017, komputergrafika, 70×50 cm

A kiállítás gazdag képi világának kínálatát szemlélve felmerül a gondolat (és az igény is megfogalmazódik), hogy a két dimenzióban megjelenő statikus, nyomtatott munkák közül jó néhánynak erőteljesebb megjelenítését jól szolgálná az összetettebb technikát igénylő médiumok használata. Itt jutunk vissza a németországi hasonlathoz és ahhoz a felismeréshez, amivel a világ más tájain a művészek egy része rendelkezik, és ami nem más, mint a fejlett és drága technikai eszközökhöz való szabad hozzáférés.

Azonban ne legyünk elégedetlenek, és tekintsünk úgy erre az összefoglaló bemutatóra, amely sokak számára nyújt megmutatózási lehetőséget, és a MET következő munkáját dicséri azzal is, hogy a sorozatos bemutatókat dokumentálva e műfaj magyarországi létét jeleníti meg.

A technika megléte, fejlettsége, elérhetősége sokszor hangsúlyozott gondolat ebben a műfajban, de ne gondoljuk, hogy a fejlesztők a művészek számára dolgozzák ki az új lehetőségeket... Mintegy 500 éves példaként említhetjük a Gutenberg-galaxis létrejöttét és az azt követő történéseket, a magasnyomással sokszorosított képek tömeges megjelenését, amelynek piacot teremtett e technika a könyvnyomtatás árnyékában. Alig több mint 100

éve, a 20. század elején valósult meg a fotográfia reprodukálása az ofszetnyomtatás kialakulásával, ezzel teret nyitva a napilapokban megjeleníthető vizuális események képi sokszorosításának. Ezek a nyomdaipari technikai fejlesztések azonban kulturális, gazdasági, üzleti érdekek mentén, azokat szolgálva valósultak meg.

Napjainkban a képalkotó újítások katonai, gyógyászati, játékipari, valamint marketingpiaci fejlesztésként jönnek létre, azok eredményeit használhatjuk a digitális művészet területén. Azt azonban mindig tartsuk szem előtt, hogy a létrehozott látvány, a kép, illetve annak üzenete az elsődleges, a lényeges, amely ideális esetben bevonja a szemlélőt a szellemi közegébe. Ellenkező esetben egyre szűkülő és zártabbá váló „szakmai bemutatókká” válhatnak kiállításaink!

Végezetül képzeletbeli gyűjteményembe kilenc munkát válogattam, amelyek közül az első három letisztult egyszerűségében áll közel hozzám. Ezeket mind „meditációnak” nevezhetnénk. Alkotók és a művek címei: Biess Katalin: *Biblia*, Csikvári Péter: *Csend* és Czeizel Balázs: *Meditáció*. Az „egyéni hangok” közös elnevezéssel illetett hármasa: Kipp Éva *Kaktuszvilág*, Németh Géza *Portré* és Stark István *Tattoo* elnevezésű munkái. A harmadik csoport megnevezése „térképezések” lehetne, amelybe a következőket soroltam: Kunvári Jankát *Fényminta*, Márkus Pétert *Durga* és Mengyán Andrászt *Hasonlóságok – Különbözőségek* című művével.

Az írás a Művészetek Házában, Szekszárdon 2018. szeptember 15-én elhangzott kiállítás megnyitó szerkesztett változata.

MÁRKUS PÉTER: *Durga 2.*, 2018, digitális nyomat, 100×100 cm

